

Forslag til endringer i naturmangfoldloven og vannforskriften

Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet foreslår endringer i forskrift 15. desember 2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften). Vannforskriften gjennomfører i norsk rett EUs rammedirektiv for vann fra 2000 (vanndirektivet). Vannforskriftens formål er å beskytte, og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder og gi rammer for fastsettelse av miljømål som kan sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. For å oppfylle miljømålene, skal det utarbeides tverrsektorielle forvaltningsplaner og tiltaksprogram. Forvaltningsplanene bidrar til å oppfylle norske miljømål for naturmangfold og forurensning. I et kommunalt perspektiv skal forvaltningsplanene også gjenspeile kommunenes forvaltnings- og tilsyns- og formidlingsansvar knyttet til miljø og folkehelse. Ifølge vanndirektivet skal forvaltningsplanene revurderes og oppdateres hvert sjette år.

Endringsforslag

Forslaget innebærer blant annet at vannforvaltningsplanene ikke lenger skal gis som regionale planer etter plan- og bygningsloven, og at naturmangfoldloven erstatter plan- og bygningsloven som en av de tre hjemmelslovene for vannforskriften (vannressursloven er den tredje). Ansvar et foreslås flyttet fra fylkeskommunen til miljødirektoratet med fylkesmannen som ansvarlig koordinator for det helhetlige vannmiljøarbeidet, blant annet med bakgrunn i fylkesmannens rolle som samordningsorgan for staten på regionalt nivå, også overfor kommunene. Fylkesmannen er også miljøfaglig myndighet, og har et overordnet ansvar for å vurdere miljøtilstand og påvirkningsfaktorer i vannforekomstene. Fylkesmannen har også det overordnede ansvaret for den løpende oppdateringen av kunnskapsgrunnlaget.

Endringsforslaget begrunnes med at arbeidet med utarbeidelsen av gjeldende planer var omfattende, omstendelig og ressurskrevende. Departementene viser videre til at det er et nasjonalt ansvar å oppfylle direktivets krav, og at det etter direktivet i vannforvaltningsplanene fastsettes konkrete miljømål for alle Norges ca. 30 000 vannforekomster. Disse miljømålene skal rapporteres til ESA, og Norge er forpliktet til å nå miljømålene. Departementene påpeker at dette kan få stor betydning for viktige nasjonale interesser som vannkraft, landbruk, drikkevann, miljø mv. Departementene hevder at det derfor er viktig at Norge vedtar og rapporterer velbegrunnede og realistiske mål som er vurdert i et nasjonalt perspektiv. Departementene viser også til at forsyningssikkerhet for elektrisk kraft er et nasjonalt ansvar.

Departementene mener at arbeidet med å revurdere og oppdatere gjeldende vannforvaltningsplaner bør forenkles og ikke vedtas som regionale planer etter plan- og bygningsloven. En slik frakopling fra plan- og bygningsloven medfører også at de fylkeskommunene som i dag er vannregionmyndigheter

med ansvar for å koordinere arbeidet på regionalt nivå, ikke lenger kan pålegges noen formell rolle i arbeidet. Vannforvaltningsplanene skal fremdeles være nedbørfeltbaserte, slik vanndirektivet krever.

Uttalelse

Rådmannens faglige uttalelse tar utgangspunkt i kommunens forutsetninger for å ivareta sin myndighetsutøvelse i forvaltningen av vannforekomstene, i et regionalt perspektiv. Melhus kommune inngår i 3 vannområder (Gaula, Nea/Nidelva og Orkla).

Vannområdene har i dag etablert velfungerende samarbeidsformer med stor grad av lokal medvirkning. Kommunene i disse nedbørfeltene delfinansierer i dag to vannområdekoordinatorer som styrker kommunenes innsats og bidrar til helhetlig regional samordning, sammen med statlig finansiering. Vannområdeorganiseringen med økt støtte til drift er avgjørende for å kunne oppfylle EU-direktivets krav. Det er brukt store ressurser nettopp for å forankre dette arbeidet lokalt.

Det er nå viktig å kanalisere ressurser til gjennomføring av tiltak i gjeldende planperiode. Tidspunktet for ny organisering er uheldig ut fra et gjennomføringsperspektiv som krever lokal forankring og deltakelse. Det bør tydeliggjøres hvordan etablerte nettverk og samarbeidsformer kan styrkes slik at det blir en reell samordningsgevinst. Lokal medvirkning og god regional organisering av vannforvaltningsarbeidet vil være avgjørende for det videre arbeidet for å nå vannforskriftens mål. Virkemidlene til miljøtiltak bør her styrkes. En videreføring av statlige tilskuddsmidler til lokal medvirkning er avgjørende for måloppnåelsen.

Melhus kommune forutsetter at statlige tilskuddsmidler for lokal medvirkning videreføres og styrkes. Rådmannen ser dette arbeidet som en viktig del av en styrket innsats for bedret naturtilstand, folkehelse og klimatilpasningsarbeid i kommunen. I dette arbeidet inngår også god drikkevannskvalitet og gode rekreasjonsområder.

Rådmannen merker seg at departementene som del av den strukturelle endringen foreslår en ny § 4 i vannforskriften som erstatter nåværende § 24. I forslaget til ny § 4 presiseres det at alle vannforekomster skal ha miljømål, og at miljømålene skal være i samsvar med bestemmelsene i forskriften og nasjonale føringer. Det foreslås også en presisering om sektormyndighetenes og kommunenes ansvar for å vurdere miljømålene innenfor eget ansvarsområde i forbindelse med oppdateringen av planene. Et slikt ansvar for vurdering av miljømålene innebærer økt ressursbehov knyttet til overvåking, analyser og samordning. Det forutsettes at dette ivaretas.

Helhetlig forvaltning krever lokal og regional kunnskap, og arenaer for samordning. Rådmannen merker seg også kravet i § 22 (Organiseringen av arbeidet i vannregionen) hvor regional vannkoordinator (fylkesmannen) skal legge til rette for en «hensiktsmessig organisering og prosess» for det regionale arbeidet. Organiseringen skal sikre deltakelse fra relevante sektormyndigheter, og «tilgang til informasjon og mulighet til deltakelse fra alle berørte parter og interesserte». Det er med andre ord ikke her det kan legges inn en varslet kostnadsbesparelse.

§ 22 klargjør at regional vannkoordinator kan opprette et regionalt vannregionutvalg innenfor den enkelte vannregion, og dele hele eller deler av vannregionen i vannområder der det er hensiktsmessig. For Vannregion Trøndelag og de etablerte vannområdene innebærer det at våre samarbeidsarenaer og nettverk bør opprettholdes og videreutvikles, skal vi ha mulighet til å oppnå god kjemisk og økologisk tilstand i våre vannforekomster innen etablerte tidsfrister.